

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 211/2011-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. mája 2011 predbežne prerokoval sťažnosť J. Š., t. č. vo výkone trestu, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresnej prokuratúry Bratislava I č. k. 1 Pn 1227/10-5 z 3. januára 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. apríla 2011 doručená sťažnosť J. Š. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy a základného práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 ústavy uznesením Okresnej prokuratúry Bratislava I (ďalej len „okresná

prokuratúra“) č. k. 1 Pn 1227/10-5 z 3. januára 2011 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresnej prokuratúry“).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, že k porušeniu jeho v sťažnosti označených základných práv malo dôjsť pred začatím trestného stíhania postupom zo strany prokurátora okresnej prokuratúry a vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava I, Úradu justičnej a kriminálnej polície, odboru skráteného vyšetřovania (ďalej len „vyšetrovateľ“), pričom zo sťažnosti a z jej príloh možno ustáliť namietané skutkové okolnosti takto:

Sťažovateľ podal trestné oznámenie na neznámých páchatel'ov pre podozrenie zo spáchania prečinu marenia úlohy verejným činiteľom podľa § 327 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), ku ktorému malo dôjsť v presne nezistenom období niekedy pred rokom 2000, ako i neskôr tým, že rôzne štátne orgány a organizácie nikdy nikomu nezosobili odškodnenie, ktoré musel štát vyplatiť v rámci konania pred ústavným súdom či iným súdom, pričom za vyplatenie takéhoto odškodnenia boli podľa sťažovateľa zodpovedné konkrétne osoby na základe ich individuálneho zavinenia a v dôsledku uvedeného mala Slovenskej republike vzniknúť bližšie nešpecifikovaná škoda.

Uznesením vyšetrovateľa ČVS: ORP-2460/1-OSV-B1-2010 z 29. novembra 2010 (ďalej len „uznesenie vyšetrovateľa“) bolo trestné oznámenie sťažovateľa podľa § 197 ods. 1 písm. d) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) odmietnuté s uvedením, že nie je dôvod na začatie trestného stíhania alebo postupu podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku.

Proti uzneseniu vyšetrovateľa podal sťažovateľ v zákonnej lehote sťažnosť, keďže s ním nesúhlasil, pretože podľa neho vykazovalo znaky arbitrárnosti, obsahovalo hrubé nezrovnalosti v rozpore so skutkovým stavom práv a vecí, ktoré mali za následok nesprávne právne posúdenie vecí.

Napadnutým uznesením okresnej prokuratúry bola sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu vyšetrovateľa zamietnutá ako nedôvodná. V uznesení sa okrem iného uvádza:

„Na základe podanej sťažnosti preskúmala som napadnuté uznesenie povereného príslušníka PZ, ako i s vecou súvisiaci spisový materiál, pričom som dospela k záveru, že sťažnosť nie je dôvodná.

Podľa ustanovenia § 8 Trestného zákona trestný čin je protiprávny čin, ktorého znaky sú uvedené v tomto zákone, ak tento zákon neustanovuje inak.

Zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci upravuje zákon č. 514/2003 Z. z. V ustanovení § 3 odsek 1 prvá veta tohto zákona štát zodpovedá za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci. Súčasne je v ustanovení § 21 a nasledujúcich ustanovené, kedy a za akých podmienok je možné od zodpovedných osôb vymáhať regresnú náhradu. Vzhľadom k tomu, že oznamovateľ vo svojom podaní ani po jeho doplnení v zmysle § 196 odsek 2 Trestného poriadku neuviedol takú skutočnosť, že by nejaká konkrétna osoba postupovala v rozpore s týmto zákonom, a teda by tento postup poverený príslušník PZ mohol prešetriť a na základe jeho výsledkov mohol vo veci meritórne rozhodnúť, považujem jeho postup za zákonný.

Podľa § 193 odsek 1 písmeno c) Trestného poriadku nadriadený orgán zamietne sťažnosť, ak nie je dôvodná.“

Podľa názoru sťažovateľa „protiústavnosť napadnutého postupu a uznesenia spočíva najmä v porušení povinnosti riadne a presvedčivo odôvodniť napadnuté prvostupňové a druhostupňové rozhodnutie... ako aj v nesprávnom právnom posúdení merita veci trestného oznámenia a porušení zásady legality a oficiality pri činnosti orgánov činných v trestnom konaní popri neposkytnutí adekvátnej zákonnej ochrany majetku vo vlastníctve štátu.

... trestné oznámenie smerovalo vo všeobecnosti proti všetkým správcom pohľadávok štátu, ktorí permanentne poškodzujú záujmy SR pri správe majetku štátu a to najmä neplnením si zákonnej povinnosti v zmysle... zákona o správe majetku štátu č. 278/1993 Z. z. pri vymáhaní a evidencii pohľadávok štátu z titulu regresného nároku proti subjektívne zodpovedným štátnym úradníkom, ktorí protiprávnym konaním zavinili vznik škodovej udalosti... nesprávnym úradným postupom, nezákonným rozhodnutím či iným protiprávnym

zásahom, za ktoré bol v zmysle objektívnej zodpovednosti sankcionovaný iba štát. Každé euro, ktoré musel štát zaplatiť za individuálne zlyhanie štátnych úradníkov, sú povinní správcovia pohľadávok zaevidovať a regresným postihom vymáhať, ak nie trestnoprávnym postupom, tak občianskoprávnym (civilným) postupom...“.

Sťažovateľ napokon navrhuje, aby ústavný súd jeho sťažnosť prijal na ďalšie konanie a aby následne nálezom takto rozhodol:

„1. Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy sa vyslovuje, že Okresná prokuratúra Bratislava I protiústavným právoplatným uznesením z 3. 1. 2011 v konaní o sťažnosti vedenom pod č. k. 1 Pn 1227/2010 porušila základné právo sťažovateľa na inú právnu ochranu a prístup k nej, právo na súdnu ochranu a prístup k nej a právo na riadne odôvodnené rozhodnutie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy, právo na zákonný obsah a ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

2. Podľa čl. 127 ods. 2 prvej a tretej vety ústavy sa protiústavné uznesenie Okresnej prokuratúry Bratislava I č. 1 Pn 127/2010-5 zo dňa 3. 1. 2011 v celom rozsahu zrušuje a vec sa jej vracia na ďalšie konanie.

3. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy sa Okresnej prokuratúre Bratislava I v konaní č. 1 Pn 1227/2010 prikazuje konať a začať trestné stíhanie pre trestné činy podľa § 237 ods. 1 a nasl. Trestného zákona.

4. Podľa čl. 127 ods. 2 tretej vety ústavy sa Okresnej prokuratúre Bratislava I v konaní č. 1 Pn 1227/2010 zakazuje pokračovať v porušovaní vyššie označených namietaných práv a prikazuje sa jej obnoviť stav pred ich porušením.

5. Okresná prokuratúra Bratislava I je povinná uhradiť sťažovateľovi a štátu všetky prípadné trovy konania v lehote 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia (nálezu).“

Sťažovateľ taktiež pripojil k sťažnosti žiadosť o ustanovenie advokáta na svoje zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním, iným zásahom alebo rozhodnutím do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Preto, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (m. m. I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd konštatuje, že predmetnou sťažnosťou sťažovateľ napadol uznesenie okresnej prokuratúry č. k. 1 Pn 1227/10-5 z 3. januára 2011 o zamietnutí jeho sťažnosti

proti uzneseniu vyšetrovateľa, a tým malo dôjsť k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy, ako aj podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

V zmysle § 31 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

Podľa § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre podnetom sa rozumie písomná alebo ústna žiadosť, návrh alebo iné podanie fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti, najmä aby podal návrh na začatie konania pred súdom alebo opravný prostriedok, aby vstúpil do už začatého konania alebo vykonal iné opatrenia na odstránenie porušenia zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, na ktorých vykonanie je podľa zákona oprávnený.

Podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor (§ 54 ods. 2).

Podnet v zmysle § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre a opakovaný podnet podľa § 34 zákona o prokuratúre poskytujú sťažovateľovi účinnú ochranu jeho práv a právom chránených záujmov (m. m. IV. ÚS 158/03, IV. ÚS 80/03). Podnet (opakovaný podnet) zakladá povinnosť prokurátora aj nadriadeného prokurátora sa ním zaoberať, vybaviť ho a spôsob vybavenia oznámiť podnecovateľovi.

Použitie týchto právnych prostriedkov je v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ústavy, a teda i podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom (napr. I. ÚS 256/05). Zo sťažnosti nevyplýva, že sťažovateľ podal podnet podľa § 31 ods. 1

zákona o prokuratúre na preskúmanie zákonnosti postupu okresnej prokuratúry pri vybavovaní sťažnosti proti uzneseniu vyšetrovateľa. Okrem toho sťažovateľ neuviedol žiadnu skutočnosť, ktorá by odôvodňovala ospravedlnenie nevyužitia všetkých právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje. Sťažovateľ nie je oprávnený vyberať si orgán verejnej moci, ktorý mu má poskytnúť ochranu označených porušení základných práv. Ústavný súd preto konštatuje, že sťažovateľ, ak sa domnieva, že orgány činné v trestnom konaní porušili (ním v sťažnosti označené) základné práva, nevyužil (hoci mohol a mal využiť) tie právne prostriedky (podnet, resp. opakovaný podnet), ktoré mu zákon účinne poskytuje na ochranu práv voči rozhodnutiam orgánov činných v trestnom konaní. Až po ich vyčerpaní by mohla prípadne vzniknúť, ak by boli splnené aj ostatné ústavné a zákonné predpoklady, právomoc ústavného súdu (princíp subsidiarity).

Okrem uvedeného ústavný súd poukazuje aj na svoju doterajšiu judikatúru, ktorej súčasťou je aj právny názor, že právo fyzickej osoby na začatie trestného konania proti označenej osobe na základe podaného trestného oznámenia nepatrí medzi základné práva a slobody podľa druhej hlavy ústavy a ani ho nemožno odvodiť z niektorého zo základných práv alebo slobôd (II. ÚS 42/00).

Ústavný súd taktiež v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (m. m. napr. I. ÚS 64/96, II. ÚS 42/00) zdôrazňuje, že súčasťou základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je ani oprávnenie „každého“, aby na základe jeho návrhu (podnetu) bol orgán prokuratúry povinný podať obžalobu proti označeným osobám. Takéto „základné právo každého“ nie je ustanovené ani v ústave, ani v Trestnom poriadku a ani v zákone o prokuratúre (I. ÚS 64/96, II. ÚS 42/00).

Z čl. 46 ods. 1 ústavy v rámci práva na inú právnu ochranu sťažovateľovi vyplýva aj právo na trestnoprávnu ochranu. Jeho obsahom je oprávnenie, aby sa orgány činné v trestnom konaní jeho trestným oznámením, resp. inými podaniami náležite zaoberali. Porušiť toto právo by mohli napr. vtedy, keby podania sťažovateľa ignorovali alebo im nevenovali náležitú pozornosť zodpovedajúcu ich povinnostiam. Keďže orgány činné v trestnom konaní venovali podaniam sťažovateľa primeranú pozornosť, nemohli zasiahnuť

negatívne do podstaty uvedeného základného práva, nezmarili jeho zmysel, a preto ho ani nemohli porušiť (III. ÚS 324/05).

Z týchto dôvodov napadnutým uznesením okresnej prokuratúry nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, preto ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre neprípustnosť, ako aj pre zjavnú neopodstatnenosť.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením okresnej prokuratúry ústavný súd konštatuje, že realizáciou ústavných a zákonných právomocí okresnej prokuratúry, ktorá v súlade s Trestným poriadkom rozhodla o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu vyšetrovateľa o odmietnutí jeho trestného oznámenia, nemohlo dôjsť k zásahu do tohto základného práva a tento postup nie je v žiadnej príčinnej súvislosti s jeho namietaným porušením.

Ústavný súd preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, nepovažoval ústavný súd za dôvodné zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa (napr. na ustanovenie advokáta na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2011